

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЦІ ІНСТИТУТ ВІНОГРАДАРСТВА І ВІНОРОБСТВА ІМ. В.Є. ТАЇРОВА
ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ
КОМРАТСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЛЮБЛІНСЬКА ПОЛІТЕХНІКА
ГРОДНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯНКИ КУПАЛІ
ОДЕСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ВАСИЛЯ
СТЕФАНІКА
ОДЕСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ПРИ
ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ**

Сучасний менеджмент в агробізнесі: проблеми та рішення

**МІЖВУЗІВСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-
КОНФЕРЕНЦІЯ ЗА МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

Присвячена 50-річчю заснування кафедри менеджменту
Одеського державного аграрного університету

24 червня 2019

Одеса – 2019

Сучасний менеджмент в агробізнесі: проблеми та рішення: матеріали Міжвузівської науково-практичної Інтернет-конференції за міжнародною участю (м. Одеса, 24 червня 2019 р.) / Одеса, ОДАУ. 2019. 243 с.

У збірнику опубліковані тези доповідей учасників Міжвузівської науково-практичної Інтернет-конференції за міжнародною участю «Сучасний менеджмент в агробізнесі: проблеми та рішення», проведеної з нагоди 50-річчя заснування кафедри менеджменту Одеського державного аграрного університету.

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради інженерно-економічного факультету Одеського державного аграрного університету протокол №1 від 13 вересня 2019 року.

Редакційна колегія:

Запша Г.М., д.е.н., професор (голова ред.колегії)

Островський П.І., к.е.н., доцент, декан інженерно-економічного факультету ОДАУ

Крюкова І.О., д.е.н., професор

Стоянова-Коваль С.С., д.е.н., професор

Галицький О.М., д.е.н., доцент

Бахчиванжи Л.А., к.е.н., доцент

Дідур Г.І., к.е.н., доцент

Іванова А.С., к.е.н., доцент

Колмогорова І.В., к.е.н., доцент (відповідальний редактор)

Мельничук О.І., к.е.н., доцент

Найда І.С., к.е.н., доцент

Найда А.В., к.е.н., доцент

Смирнова Н.В., к.е.н., доцент

Відповідальність за достовірність даних, зміст і якість матеріалів збірника несуть автори.

© Одеський державний аграрний університет, 2019 рік

Міщенко Н.М. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧО-ГОСПОДАРСЬКОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ.....	53
Порач І.А., Пилипів І.О. СТРАТЕГІЯ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ: СУТНІСТЬ, ЗМІСТ, РОЛЬ В УПРАВЛІННІ.....	57
Рубан А.О. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ЗБУТОМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	61
Казамбаева А.М., Сагіналіні Н.Ш. СИСТЕМА ЦЕНООБРАЗОВАНИЯ НА ПЛЕМЕННЫХ ЖИВОТНЫХ В ЗАВИСИМОСТИ ОТ ПЛЕМЕННЫХ ЦЕННОСТЕЙ.....	66
Сальнікова К.Х., Михайлюк Х.В. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЦТВОМ В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....	71
Самоляк Я.С. ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ ПІДПРИЄМСТВА: ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	76
Смирнова Н.В., Тасмасис Т.В. ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ПРОЕКТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНСЬКИХ КОМПАНІЯХ.....	80
Ткач Д.М. УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	85
Смирнова Н.В., Чайковська С.Ю. СТАН ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	90
Швець З.О. ВПРОВАДЖЕННЯ ПОЛОЖЕНЬ КОНЦЕПЦІЇ ТQM В ГОСПОДАРСЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	95

Секція: Менеджмент в агробізнесі: концепції, моделі, особливості

Чайковська С.Ю.,

студент інженерно-економічного факультету

Одеський державний аграрний університет

м. Одеса, Україна

Смирнова Н.В.,

к.е.н., доцент кафедри менеджменту

Одеський державний аграрний університет

м. Одеса, Україна

СТАН ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

В умовах швидкої трансформації економічних систем інноваційна діяльність стає все більш ефективною формою організації процесу відтворення ресурсів, виступаючи найважливішим фактором забезпечення економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності економіки як країни в цілому, так і рівня життя її громадян. У зв'язку з цим, подальший розвиток вітчизняної економіки в цілому і аграрного сектора, зокрема, передбачає формування цілеспрямованої інноваційної стратегії, яка передбачає активне освоєння наукових відкриттів, використання нових видів ресурсів, а також вибір оптимальних форм фінансування. Особлива значимість аграрної сфери для економіки країни визначається тим, що вона безпосередньо впливає на цілий комплекс видів економічної діяльності. Так, потреба в окремих видах сільськогосподарської техніки стимулює розвиток машинобудування, а необхідність застосування нових видів добрив може активізувати біохімічну промисловість.

Дослідженнями проблем фінансування інноваційного розвитку займалися такі вчені як Дацій О.І., Василенко В.О., Сухоруков А.І., Данілов О.Д.,

Ілляшенко С.М., Шквиря Н.О. та багато інших. Водночас значна кількість питань, пов'язаних з аналізом фінансових потреб для активізації інноваційної діяльності аграрних підприємств в Україні, потребують подальшого вивчення.

Метою дослідження є аналіз стану фінансування інноваційного розвитку в сільськогосподарських підприємствах України та пошуку напрямів його удосконалення.

В сучасних умовах методи фінансування інновацій в АПК поділяються на прямі та непрямі (табл. 1).

Таблиця 1

Методи фінансування інноваційної діяльності в АПК

Метод фінансування	Характеристика
Прямі методи	
Внутрішнє самофінансування	Використання тільки внутрішніх (власних) фінансових ресурсів підприємства
Фінансування з використанням ринку капіталу	Боргове або часткове залучення коштів зовнішніх інвесторів
Фінансування з використанням кредитного ринку	Фінансування інноваційних процесів здійснюється за рахунок банківських кредитів, в даний час є одним з основних методів фінансування)
Бюджетне фінансування	Фінансові кошти виділяються з бюджету
Фінансування з допомогою комбінованих схем	Використання кількох методів залучення коштів в інноваційну сферу
Краудфандинг	Добровільне об'єднання коштів чи інших ресурсів людей разом, як правило через Інтернет, аби підтримати зусилля інноваційних організацій
Фандрайзинг	Грантове фінансування інноваційних проектів
Непрямі методи	
Купівля матеріально-технічних засобів в кредит на термін, синхронізований з терміном реалізації інноваційного проекту	Ув'язка терміну кредиту здійснюється з терміном отримання прибутків від інноваційної діяльності, за рахунок яких буде обслуговуватися і погашатися товарний кредит
Купівля матеріальних ресурсів в розстрочку з синхронізацією з очікуваними доходами	Покупець отримує права користування майном без права власності, які він придбає тільки після остаточної виплати розстрочки і відсотків
Придбання ліцензії на технологію, закладену в інноваційний проект, при оплаті ліцензії виключно в формі роялті	Оплата у вигляді відсотку від обсягу продажів продукції, послуг, освоєних за ліцензією
Залучення трудових ресурсів з оплатою в цінні папери фірми, випущених під інноваційний проект	Практично оплата праці проводиться майбутніми дивідендами з прибутків по інвестиційному проекту

Джерело: сформовано авторами

В економічному механізмі інноваційної діяльності АПК важливу роль відіграють джерела формування фінансових ресурсів для реалізації

інвестиційних проектів розвитку та диверсифікації. Для фінансування інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки характерним є багатоканальність надходження фінансових ресурсів, їх вкладення в інноваційні проекти і цільові інноваційні програми, а також контроль за ефективним їх використанням.

Для більшості країн Західної Європи і США характерно приблизно рівна участь приватного і державного капіталів в фінансуванні прикладних НДДКР, а освоєння наукових досягнень здійснюється в основному за рахунок бізнесу. Тільки в аграрному секторі частка державного фінансування не менше ніж в 2 рази вище в порівнянні з іншими джерелами.

Джерела фінансування інноваційної діяльності в АПК за видами власності поділяються на приватні і державні інвестиційні ресурси (рис. 1).

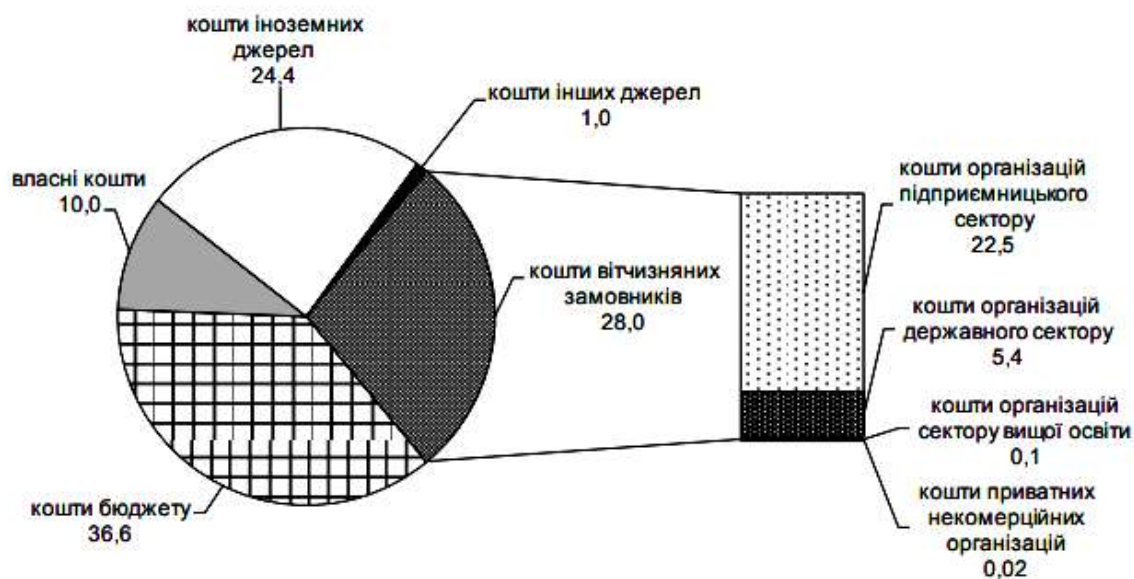

Рис. 1. Розподіл фінансування внутрішніх витрат на виконання наукових досліджень і розробок за джерелами фінансування у 2017 році, %

Джерело: [1, с. 57]

У 2017 році загальний обсяг витрат на виконання НДР власними силами організацій становив 13379,3 млн.грн, у тому числі витрати на оплату праці – 7152,9 млн.грн, інші поточні витрати – 5444,6 млн.грн, капітальні витрати – 781,8 млн.грн, з них витрати на придбання устаткування – 659,1 млн.грн.

За попередніми розрахунками, питома вага загального обсягу витрат у

ВВП становила 0,45%, у тому числі за рахунок коштів державного бюджету – 0,16%. За даними 2016 року, частка обсягу витрат на НДР у ВВП країн ЄС-28 у середньому становила 2,03%. Більшою за середню частка витрат на дослідження та розробки була у Швеції – 3,3%, Австрії – 3,1%, Німеччині і Данії – 2,9%, Фінляндії – 2,8%, Бельгії – 2,5%, Франції – 2,3%; меншою – у Македонії, Латвії, Румунії, Кіпрі та Мальті (від 0,4% до 0,6%).

Згідно даних табл. 2, майже половина обсягу витрат, направлено на виконання фундаментальних наукових досліджень, припадала на галузь природничих наук, 25,5% – технічних, 9,4% – сільськогосподарських.

Таблиця 2

Склад і структура внутрішніх витрат на виконання наукових досліджень і розробок за видами робіт за галузями наук у 2017 році

Показники	Усього		У тому числі					
			фундаментальні дослідження		прикладні дослідження		науково-технічні (експериментальні) розробки	
	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%	млн. грн.	%
Усього	13379,3	100,0	2924,5	100,0	3163,2	100,0	7291,6	100,0
природничі науки	2702,7	20,2	1361,3	46,5	644,3	22,0	697,1	23,8
технічні науки	8541,0	63,8	745,3	25,5	1400,7	47,9	6395,0	218,7
медичні науки	459,3	3,4	76,6	2,6	359,7	12,3	23,0	0,8
сільськогосподарські науки	822,0	6,1	276,1	9,4	388,2	13,3	157,7	5,4
суспільні науки	530,4	4,0	243,1	8,3	271,8	9,3	15,4	0,5
гуманітарні науки	324,0	2,4	222,2	7,6	98,4	3,4	3,4	0,1

Джерело: розраховано авторами за даними [1, с. 66]

На виконання прикладних наукових досліджень спрямовано 47,9 % витрат галузі технічних наук, 22 % – природничих, 13,3% – сільськогосподарських. Більша частина (87,7%) витрат на виконання науково-технічних (експериментальних) розробок припадає на галузь технічних наук.

У 2017 році 21,9% загального обсягу витрат були спрямовані на виконання фундаментальних наукових досліджень, які на 92,4% профінансовано за рахунок коштів бюджету. Частка витрат на виконання прикладних наукових досліджень становила 23,6%, які на 51,5% фінансувалися за рахунок коштів бюджету. На виконання експериментальних розробок

спрямовано 54,5% загального обсягу витрат, які на 40,3% профінансовані іноземними фірмами, 28,7% – організаціями підприємницького сектору та 14,3% – за рахунок власних коштів.

Поряд із недостатністю фінансування фундаментальних і прикладних досліджень в аграрному секторі, причинами низької інноваційної активності також є слабка інтеграція в галузі наукових досліджень; відсутність відпрацьованих механізмів впроваджувальної діяльності, ефективної схеми взаємодії наукових організацій з формуваннями, що впроваджують інновації та сільськогосподарськими товаровиробниками; недосконалість процесів планування, державної підтримки, ціноутворення, інвестування, оподаткування, стимулювання в управлінні інноваціями [2].

Таким чином, посилення інноваційної активності повинне займати центральне місце в реалізації економічної політики держави. Активна державна інноваційна політика є необхідною умовою успішної розробки і комерціалізації інновацій, основою для забезпечення сталого розвитку сільських територій, підвищення якості життя на селі і конкурентоспроможності вітчизняного сільського господарства. Фінансування інноваційної діяльності в сільському господарстві доцільно здійснювати за допомогою виділення бюджетних кредитів, субсидій, в тому числі з інноваційних фондів, а також через механізми державно-приватного партнерства, лізингу та компенсацій зниження процентної ставки за комерційними кредитами, співпраці з громадськими організаціями, використання грантової підтримки.

Література:

1. Статистичний збірник «Наукова та інноваційна діяльність України». Київ: Державна служба статистики України. 2018. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2018/zb/09/zb_nauka_2017.pdf
2. Шквиря Н.О. Особливості інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств Запорізької області. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2007. № 6. С. 216-219.